PREMIUM

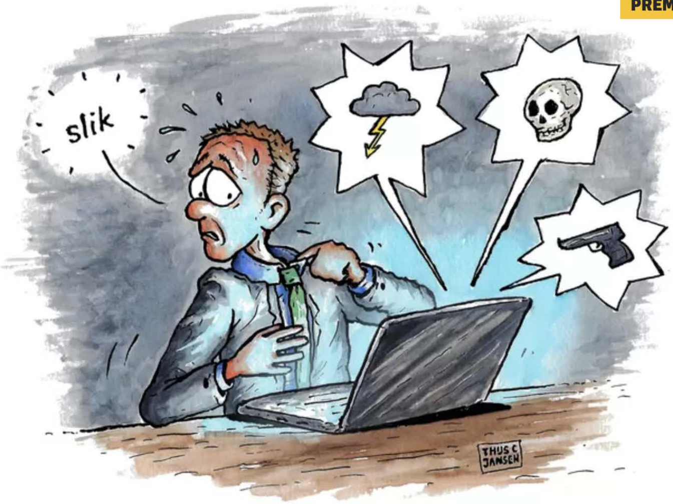

▲ De sfeer in de Gorcumse raad is beneden peil, daar is iedereen het over eens. © Thijs C. Jansen

Machtsspelletjes in Gorcumse raad: ‘Ik dacht dat het een incident was, inmiddels weet ik beter’

De angst regeert binnen de muren van de raadzaal in Gorinchem en de sfeer is al jaren verziekt. Verschillende raadsleden doen, nu er nieuwe raadsverkiezingen voor de deur staan, een boekje open. Ze voelen zich onprettig en durven hun collega-raadsleden of het college van B en W niet altijd op hun gedrag aan te spreken. ,,Als je kritisch bent, krijg je gedonder.”

Michiel Straub 28-01-22, 18:03 **Laatste update:** 12:37

Raadsleden die elkaar het licht in de ogen niet gunnen, elkaar blokkeren op social media, dreigende mailtjes krijgen als ze in de ogen van de ander té kritisch zijn geweest of elkaar voor rotte vis uitmaken. Een voor een spreken ze over een ongezonde bestuurscultuur in Gorinchem, die de afgelopen jaren angstvallig stil is gehouden. ,,Het is niet iets waarmee je gemakkelijk naar buiten treedt en wat je openbaar maakt. Maar iedereen voelt dat het niet goed zit", zegt een van de raadsleden in Gorinchem. ,,En dat is al lange tijd zo."

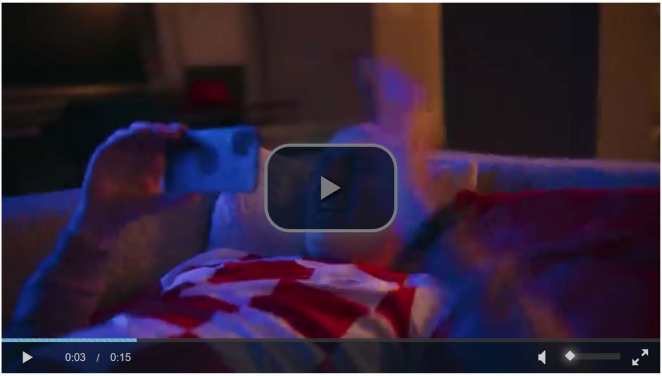

Consequenties

De gemeenteraadsleden willen alleen anoniem hun verhaal doen. Ze zijn bang voor de mogelijke consequenties als bekend wordt dat ze uit de school zijn geklapt. Of ze willen na de gemeenteraadsverkiezingen in maart terugkeren in de raad en deel uitmaken van de coalitieonderhandelingen. Of misschien zelf een wethouder leveren. Allemaal hebben ze hun redenen om niet met naam te willen worden genoemd.

Macht is een woord dat steeds terugkeert. Personen die al lange tijd deel uitmaken van de raad, coalitie of college en denken dat ze meer te zeggen hebben dan een ander. ,,We strijden niet met open vizier in de gemeenteraad. Je moet altijd oppassen. Ben je in het verleden te kritisch geweest, dan kan het gebeuren dat je niet gevraagd wordt als er ergens een commissie voor benoemd wordt. Daarmee zet je jezelf dus buitenspel. Ik heb vaak genoeg gezien dat raadsleden dan maar hun mond houden."

> **Toen het gebeurde, dacht ik dat het een incident was, maar inmiddels weet ik beter**
>
> - Raadslid in Gorinchem

Ook geven ze voorbeelden van mailverkeer tussen lokale politici. ,,Daar zaten heel nare berichten tussen waar de honden geen brood van lusten”, vertelt iemand. ,,Spreek je daar degene op aan, dan wordt er laconiek op gereageerd. Dan voel je je heel onprettig.” Een ander spreekt over dreiging en manipulatie. ,,Toen het gebeurde, dacht ik dat het een incident was, maar inmiddels weet ik beter.”

Ook integriteit komt tijdens gesprekken met raadsleden aan bod. Of juist het gebrek eraan. Een vereniging die vrijwel uit het niets een flinke subsidie krijgt of dat er op verschillende plekken in Gorinchem ineens jeu-de-boulesbanen komen, zonder dat de gemeenteraad daarover van tevoren is ingelicht. ,,Je kunt het nooit voor 100 procent bewijzen, maar er hangt soms een zweem van belangenverstrengeling. Er iets van zeggen? Ik heb dat achteraf weleens gedaan, maar dat hielp niet.” Een ander: ,,Als individu kun je niet zoveel, je kunt geen kant op. Dat maakt het lastig. Maar onacceptabel is het zeker.”

Gratis kaartjes

Datzelfde raadslid zegt dat collega-raadsleden zelf naar het theater bellen voor gratis kaartjes. ,,Dat doe je gewoon niet. Dat hoort niet. Maar als je dit soort zaken van elkaar weet, dan helpt dat niet voor een goede sfeer. Nog een voorbeeld: moties van oppositiepartijen halen het bijna nooit, maar als dezelfde motie door een coalitiepartij wordt ingediend, wordt die wel aangenomen.”

Er is één raadslid dat wel wil worden genoemd: Rutger den Breemen van GroenLinks. Hij herkent het beeld van boze telefoontjes en mailtjes en pogingen tot intimidatie. ,,Dat de angst regeert, gaat mij net iets te ver. Maar het klopt dat de sfeer al een jaar of acht niet goed is.”

Volgens Van Breemen is die ontstaan toen de zittende partijen na de gemeenteraadsverkiezingen in de oppositiebanken terecht kwamen en partijen dat elkaar gingen verwijten. ,,Dat haalde de persoonlijke relaties naar beneden en zorgde voor een felle oppositie. Vervolgens gingen de coalitiepartijen hun voorgangers verwijten maken over slecht beleid. Het gevolg is dat het tussen een aantal personen gewoon nooit meer goed komt.”

> **Nu klap ik ook na afloop van de vergadering mijn laptop chagrijnig dicht en klaag vervolgens tegen mijn partner**
>
> - Rutger van Breemen, Raadslid Gorinchem

Daarbij heeft volgens hem ook de coronapandemie als een katalysator gewerkt. ,,Vroeger had je felle discussies in de raad en na afloop sprak je met elkaar tijdens een borrel. Of je had het over voetbal of het weer. Nu we al twee jaar vanachter een laptop vergaderen, gebeurt er niets aan die gespannen relaties. Ik herken het zelf ook. Nu klap ik ook na afloop van de vergadering mijn laptop chagrijnig dicht en klaag vervolgens tegen mijn partner.”

De grote vraag is echter hoe het heeft kunnen gebeuren dat het burgemeester Reinie Melissant de afgelopen jaren niet is gelukt het tij te keren. Een antwoord daarop is volgens raadsleden moeilijk te geven. ,,Ze heeft het een paar keer geprobeerd en er zijn in het verleden wel wat gesprekjes gevoerd. Maar daarna gebeurde er niets meer. Ja, ik weet het, de burgemeester is ook voorzitter van de gemeenteraad en in die hoedanigheid had ze ervoor moeten zorgen dat in elk geval de sfeer moest worden verbeterd. Maar het is niet gelukt.”

▲ Raadsleden hebben ook kritiek op de voorzitter van de raad, burgemeester Reinie Meilissant. © Cor de Kock

Een ander raadslid beaamt dat. ,,Misschien is ze zelf ook een beetje bang voor haar eigen positie. Als ze te veel met de vuist op tafel slaat, dan kan het gebeuren dat de raad niet meer met haar verder wil. Het is natuurlijk speculatie, maar het kan. Ook haar optreden wordt immers elk jaar geëvalueerd.”

Volgens Van Breemen, die zich niet verkiesbaar heeft gesteld en dus na de verkiezingen niet in de raad terugkeert, zal de burgemeester bij het begin van de raadsperiode haar rol moeten pakken: inzetten op een goede verstandhouding. ,,Een 13-12-verhouding in de raad is democratisch en kun je 4 jaar lang prima volhouden. Maar dat is niet de oplossing. Je zult grotere meerderheden voor je plannen moeten hebben.”

Volgens een van de gesproken raadsleden zou het aanstellen van een vertrouwenspersoon ook een positief effect kunnen hebben. ,,Iemand die echt van buiten komt en geen binding heeft met Gorinchem of de lokale politiek. Waar je naartoe kunt stappen als je de indruk krijgt dat er wordt gemanipuleerd of geïntimideerd.”

Reactie gemeente Gorinchem

Al jarenlang zetten de beleving en uitkomst van de coalitieonderhandelingen in Gorinchem de toon voor de daaropvolgende raadsperiodes. Dat was ook de afgelopen vier jaar het geval. Er zijn diverse gesprekken gevoerd, zelfs met inschakeling van een mediator, om tot verbetering van de verhoudingen te komen. Toen kwam de coronapandemie en werd er nagenoeg uitsluitend digitaal vergaderd. Dat hielp niet in het verbeteren van de onderlinge verhoudingen. Want daarvoor moet je elkaar ontmoeten en elkaar zien.

Burgemeester Reinie Melissant: ,,Het grootste deel van de raad heeft mij laten weten zich niet in het woord ‘angstcultuur’ te herkennen. Wel is brede herkenning dat de sfeer op dit moment niet goed is. Een open en respectvolle werksfeer is belangrijk. Alleen dan floreert het politieke debat. Ik betreur het dat dit in Gorinchem op dit moment niet het geval is.”

▲ Burgemeester Reinie Melissant van Gorinchem. © Ricardo Smit

De afgelopen tijd heeft de burgemeester alle fractievoorzitters voorzien van informatie over de do’s en don’ts met betrekking tot coalitieonderhandelingen. Ook is er samen met de griffie een stevig ontwikkelingsprogramma voor de nieuwe gemeenteraad gemaakt dat start met een tweedaagse bijeenkomst. Ontmoeting en samen werken aan een nieuwe bestuurscultuur staan hierin centraal. Het feit dat alle fractievoorzitters unaniem akkoord zijn gegaan met de tweedaagse geeft vertrouwen voor de nieuwe bestuursperiode. Samen – 25 raadsleden en de burgemeester – zijn we verantwoordelijk. En samen leggen we de basis voor een nieuwe bestuurscultuur.

De verkiezingen komen eraan. Er komen nieuwe raadsleden en er blijven ervaren raadsleden. Die mix biedt kansen om samen te bouwen aan die nieuwe bestuurscultuur. We moeten met z’n allen vol aan de bak.